

Молоде Життя

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Ч. 2 (136)

Квітень

1957

СВІТЛИМ ШЛЯХОМ СВЯТОГО ЮРІЯ

Прихід весни зустрічали колись дівчата землі української весняними хороводами, співом веснянок про весну-паниночку, про весну красну, що прокинулася із зимового сну і заквітчана, в усій своїй красі і вроді приходить світ і природу звеселити. Для українських хлопців, для українського парубоцтва весною мандрівочка починала пахнути далекі дороги, мандри і походи на безкрай моря, у далекі краї не-відомі.

Пройняті тутого пісні дівочі молодецькі прагнення і пориви знаходили свій радісний вияв у вроčистому захопленному святкуванні Великодня — Воскресення Христового, що з ним люди землі української пов'язували свою вітху з перемоги над зимою і ніччю і свою віру у Воскресення своєї країни, закутої в неволинській кайдані. Дзвонило тоді юнацтво і парубоцтво в усі дзвони на українських дзвіницях, вдавало ясу із моздірів і ключів, набивалих порохом, виводило ігри і вежі парубоцькі, щоб силу і справжність свою проявити. Під гомін велікодніх дзвонів і стрілів, довгими квітневими і травневими неділями лунали гагілки, вилися хороводи українських дівчат, дівочих гуртів, що змагалися за першість і в пишноті одягу і в красі співу, намагаючись ним перемогти і луну парубоцьких стрілів і гомін великодніх дзвонів.

Із гомону цих пісень та ігор народилася колись в Україні легенда про Святого Юрія, велетня, що постав із землі пастиря, що своєю золотою сурмою всю природу пробуджує і рай відкриває, лицаря на білому коні, що поривається семиголового змія воювати, царівнубранку із його неволі визволяти.

Заворожене чудовою легендою українське юнацтво своїм патроном Святого Юрія окликало, пориваючись за його прикладом святым виручувати і своїх сестер із неволі і визволяти з довговікових кайдан найкращу із виміряних у снах і піснях царівн — Україну.

Великодні пісні та хороводи, легенди про лицаря білого — святого Юрія не одійшли в минулі. Іх не вирвал ворог із глибин сердец і душ молодих поколінь в Україні. Вони живуть і в пам'яті і в почуваннях української молоді, від рідної землі одірваної, по всіх континентах розсіяній. Як і колись в Україні, вони захоплюють українську, зокрема пластову молодь і поривають її за світлим прикладом сво-

1911 — 1956

Ювілейна Пластова Зустріч 3—5 серпня 1957, Грефтон, Онт., Канада

го Патрона і світлим шляхом Його походів і перемог на далекі мандрівки і пригоди, на великий похід в Україну.

Вже незабаром почнеться знову життя по пластових таборах.

ПЕРШИЙ ПЛАСТУН

Я мав нагоду спостерігати, як у добу прегарного ренесансу „Пласти“ в 1920-их роках Основник Пласти д-р О. Тисовський (Дрот) повний запалом й віри, як ніколи, творив своє нове „Життя в Пласті“. Кажу — повний віри — бо хоч Галичина тоді знайшлася була в мілітарній займанщині Польщі, то наша українська армія ніде не складала зброй. Частина Галицької Армії з крісом у руках чекала в Чехії на дальший наказ, а друга її частина разом з Армією УНР кривавилася на просторах Великої України за волю Батьківщини.

Самозрозуміло, що Дрот достосувався до цього загальногоЛ підйому духу і почався в 1912 р. ніби оперся на скавтінгу Бейден Пауелла, то тепер зовсім зукраїнізував майбутній пластовий шлях. Бо англійський генерал після війни Англії з Бургами в 1902 р. спостеріг, що треба якось перевіювати англосакських снобів до добровільного захищування вітчизни, коли в Англії не було ще обов'язкового мілітаризму. Тому й використав він замислення дітвори до війни „білих з індіанами“, щоб вишколити майбутніх звідунів по колоніальних пушках, дебрах чи пустинях в службі „Богові та Королеві“. За цим зразком пішов також заслужений пізніше в українському війську Іван Чмомла, засновуючи перед I. світовою війною свій таємний пласт. Щось подібного творив Петро Франко, як

знаний руховик і мандрівник, кладучи в своїх пластових гуртках найбільшу вагу на вивчення картографії, мандрівництва та всяку зарадність на вільному терені. Д-р Тисовський уже від самих починів „Пласти“ не затіснював українського скавтінгу в такі мілітарно-спортивні рімзи. Йому від початку присвічувала думка, що „Пласт“ має бути модерне перевіювання тіла й духа молоді, не виключаючи й військової служби Україні. Але перше звіті з „Пласти“ має вирости „новий люд“ — нові громадяни, щоб розумно й згідно ставали на громадській діяльності до послідовності успішної праці — без традиційного в нас солом'яного вогні, в прикладній добровільній дисципліні від початку діла аж до його завершення, без зайвих спорів, що ведуть до партійництва — а наявні в обопільній дружній допомозі для добра Народу - Держави.

Перед I. світ. війною деяким взірцем до таких ідеальних змагань були руханково-стрілецькі „Соколи“ і „Сіci“ побудовані на добровільній дисципліні, але лише для дорослих. Молодь і дітвора могла бути тільки „учнями“ чи зевлоноправними дорослими при цих патріотичних організаціях. Дрот у своєму пластовому законі бажав доповнити недостатнє громадське виховання австрійської школи. Тому задумав він „Пласт“ як свободний позашкільний улад, у якому молодь почувалася б як „віль-

ПОДОРОЖ НА ЗАКАРПАТТЯ

Карпати... мистеця дзвіння
При п'ятому слові виріна.
Вона в борах лежить туманом,
Та гонить відсвітом рум'яним
Її сучасність огняна.
Карпати... Темнimi лісами
Ви оповійті, і над вами
Ширяють в синеві орли.
Вікі залізно тут пройшли
Безлізорними шляхами.
Карпати... Тут у гуціні,
Де роги оленя рясні,
Колись любими панська здобичі,
З чагарником рясніють обіч.
Токує гору наспін, —
Спадає голуб на кленю,
Висока сосна ронить глиню,
І, в давні линучі зіта,
Дзвінні легенди золота
Про Ловчину і Кобзину,
Потоки вічно-молоді
З верхів'їв ринуть. У воді
Хлюпощуться петргу-форелі,
Рибалки сходяться веселі
Перепочинти по труді.
Благословені ти, крайно,
Зелена, сіяла полонино,
Флоки і трембіти звук...

ні громадянин“, що приучуються вже на самому вступі перебирати на себе й у найменшому гуртку відповідальні „громадські“ обов'язки провідника, провідника законності, скарбника, вірдостойного секретаря, помислового господаря і т. п. діловодства. Так постепенно з залежних міщуків та незадріжних селянішків мали вирости у „спільній грі“ на все готові народні плацівники, бистрі, розважкі національні керманичі чи навіть бистроумні дипломати, що вміли б постоїти за своїм, добре пізнатви минуле й сучасне не тільки Україні, але й за інтересованів їхніх сусідів.

Від самих засновників „Пласти“ застерігався проти його швидкої масової розбудови, кладучи тагу на найсолідніше виконування хочби й найменшого „уряду“, а хоч перед пластуном відкритий увесь громадянський шлях у службі Україні, то він з усіх громадських обов'язків має добровільно гибрати собі стільки, скільки їх дійсно солідно може виконати. Так тозумій Перший Пластун пластовий закон, коли в 1922 р. заново зясовував його в книзі „Життя в Пласті“ під гаслом „Служба Богові й Україні“.

Служба Божа в літньому пластовому таборі українських пластунів у Німеччині
(Відправляє Вір. о. д-р Гриньох)

ТАЄМНИЧИЙ ВЕДМЕДИК

(Закінчення)

В 1919 році, під час одного із бій з большевиками я попав у полон. Мене замкнули одного у селянській хаті і під вікном поставили варту.

Після увечорі прийшов большевицький воїн і, засвітивши в хаті каганець, вийшов. Лежачи на ліжку, я заснув і раптом почув, що відчинаються двері й до хати увіходить чотирьох армійців. Два з рушницями і кулеметними стяжками через плече і два з лопатами і бомбами. Виглядали на дикунів: бородаті, кошлаті, самі вже немолоді.

Стягнули мене з ліжка і повели селом. Скрізь тихо, ні в одній хатині не блимає світло. Ніч тиха, місчина. Легенький тільки вітерець. Армійці оточили мене колом і так ми йшли і тіні наші бігли поперед нас і хиталися наче п'яні.

Ми зули село і вийшли на шлях. Обабік шляху високі дерева бринили листям, то тихше, то голосніше, вигравали якусь чаюїну мелодію... Я прислухався до гармонійного дзвеніння, намагався щось велике зрозуміти і, завалося, що ось-ось зроумію усе...

А думки збочували, доганяли одну на одну: що буде за півгодини? Як то відбудеться? Чи може тікати?

Ми уййшли в ліс. По обидвох боках лісової дороги було темно, шуміло листя і над нами плив ясний повінний місяць і сріблив своїм сійством шлях. Я йду і почую, що це в останній раз я бачу таку місячну ніч і чую такий мелодійний шелест листя. Ще сотня кроків — і вже ні-

чого не буде... Ніколи, Ніколи... Заплачу очі, задеревію, повернуся в небуття. І ставало жаль за тим, що називається життя.

Із широкого шляху звернула пра-воруч вузенька доріжка в лісову гущавину. Тут армійці стали. Перекинулися кількома словами і повели мене цією доріжкою у таємний ліс. У гущавині нас пойняла темрява. Такий ралтовий перехід від світла до пітьми впливну на нас усіх не-приємно. Армійці почали нервуватися, лягтися. Бокові держали мечі за руки, щоб я не втік. Темна лісова прірва наводила на душу якусь неспевність і сполох.

Мені стало чогось тяжко, навіть моторошно... Тепер уже я почув, що скоро можу загинути і страшно було вмирати у цій темряві, де й місце з високого неба же побачить моє смерть.

Ми посувалися тісною купою. Іноді на мене насакував задній армійць, а іноді в пітміні я сам штогхав переднього або бокового... Армійці тислися до купи, я барабани, сопли і тяжко дихала.

Так безладно посувалися ми в лісі кілька хвилин. Я вже надумав вирватися і тікати. Чекав тільки відповідного моменту. Та ось несподівано знову засвіти ясний місяць: перед нами відкрилася ясна прогалина...

— Тут! — почув я хриплій голос одного із армійців.

Усі стали.

І відразу чогось заметушилися,

загомоніли стривоженими голосами...

Усі виричалися на прогалину, а в очах їхніх стояв переляк...

Я собі глянув на гальвину і скам'янів. Так з десятков кроків від нас, серед прогалини, освітленої промінням місяця, танцював на задніх лапах мій ведмедик...

Армійці вже без пам'яті метушилися...

І ось один з них вистрелив на гальвину...

Ведмедик танцював собі далі, вісіло дивився на мене, ніби посміхався...

Два армійці вистрелили знову.

Ведмедик усе танцює...

Жах напав на моїх катів. З криками: „Чорт! Чорт!” вони, як заджумлені, кинулися тікати з рушницями і бомбами. Я залишився сам, бо зараз же після втечі армійців і мій ведмедик зник...

Уже я знає, що я врятований.

Пішов на ту прогалину, подивився на те місце, де танцював ведмедик. Там пішався розкішний будлак з червоними головками цвіту і довкола зеленіла свіжка сочковата трава. Я зірвав собі з будлака одну квітку на пам’ятку і пішов далі.

Лісом пройшов я до села, звідти до другого.

Починався літній ранок. Я заховався на цвінтари в гущавині і тут прослав дівочарі..

**

Як не міркував, що й досі не збагну: чи мій ведмедик був тільки витвором моєї уяви, чи існував він у дійсності, як якесь марево чи привид? Знаю тільки добре, що своє життя я завдячулю йому.

З мандрівок „Бурлак”:

В причалі на „Сьомому озері”

Свято Весни філадельфійської Пластової Станції: станичний пленар. Вол. Масюк, ЛЧ., вітає відзначених юнаків і юнаків.

ПОЛІССЯ – КРАЇНА БАГОН, ПІСКІВ І ЛІСІВ

На схід від Підляшша, по обидвох боках ріки Прип'яті простягається найбільша українська низовина — Полісся. Це величезна рівнина, що підноситься західною 100 до 150 метрів над поземом моря і непомітно похиляється до сходу, до Дніпра. Продовженням цієї рівнини за Дніпром є Чернігівщина або т.зв. Східне Полісся. Від півдня Полісся замкнене Волинською височиною, а від півночі Білоруською.

Типовий краєвид Полісся — це багна, піски і ліси.

Дуже характеристичні для Полісся багна виступають, як болота, наприклад, болото Гричено, Мороч та ін., або як торфовища, розташовані вздовж рік, в безвідливових просторах, між ріками і на вододілах. Найбільш недоступні багна це — „гала”, безлюдні і бездорожні пустелі, що тягнуться інколи декількома милями. Посеред них де-не-де видніють бліскучі дзеркала озер.

Серед безкрайніх рівнин боліт, підмоклих і багнистих сіножатей і лісів підімаються де-не-де невисокі і невеликі клапти сухої землі, що їх називають островами. До найбільших „островів“ належать: Заріччя між Горинню і Прип'яттю, Загородя поміж Ясельдою і Пиною та інші.

Грунти цих „островів“ піскуваті, погані і неврожайні. Однак краєзнаменем на Поліссі немає і це є єдині землі, на яких можна засівати збіжжя та садити картоплю. Деякі з них заросли лісом — сосновим, листяним або й мішаним.

Головною рікою Полісся — це Прип'ять. До неї впадає багато рік, з-поміж яких важливіші: Стохід, Стир, Гостиця, Случ та інші. В околицях міста Мозир Прип'ять пливе вузькою долиною і не може відпроводити весну чи осені всіх вод, що до неї спливують. Тому води розливаються широко і спричиняють часті повені. Весняні повені тривають від березня до травня, осінні — цілій вересень.

Але й улітку проходити Поліссям дуже тяжко. Щойно, як зимові морози заморозять багна, і ріки й озера вкриються грубим льодом, можна поліськими просторами проходити, чи проїздити санями. Тоді ж, зимою, Поліщуків звозять додому сіно що його зібрали влітку.

Від початку історичного життя

українського народу Полісся було заселене українськими племенами — Кривичами і Деревлянами. За володінням київських князів Ігоря та Ольги Полісся увійшло в склад української держави.

Після упадку Київської держави Полісся перейшло під владу Литовців, потому Поляків і вікінгів Монголів. Було воно вільним і належало

Ведмідь — мешканець поліських нетрів

жало до української держави тільки в роках 1917-1919. Тому теж ця земля була слабо розвинена і її населення жило відокремленим життям, недовірливе до чужих і замкнене в собі. Все ж таки Поліщуків держалися міцно своїх традицій і своєї мови.

Головне заняться Поліщуків і головний джерела їх прожитку — це хліборобство, годівля худоби, риболовля і праця в лісі та в деревообробній промисловості. На своїх неврожайних ґрунтах вони розвивають тільки картоплю, жито і просо. Рибальство дає прожиток тільки тим, що живуть над ріками й озерами. В цих Поліщуків риба є не тільки їщоденным харчуванням, але і головним предметом торгівлі. Чи мають користі населенню дають ліси, в яких росте багато ягід і грибів і виводиться звіріна. Багато Поліщуків працює при вирубі лісу, в тартаках і смолярях.

Добре розвинутий на Полісся

ткацький промисл. Населення дбає за самовистарчальність в кожній ділянці, зокрема в одяговій. Майже в кожній хаті є ткацький варстат, на якому виробляють лінняне і коштовляне полотно на сорочки, рушники, світи і спідниці, як теж сукно на жіночій та чоловічій одяг. Зимою золягаються Поліщукі вибраними ними самими кожухи і шапки. Замість чобіт носять ходаки зроблені з дерев'яного ліка. Свої одяги, особливо ж жінки, прикрашають гарніми вишивками і гаптуванням.

Полісся — це країна майбутнього. Великі багатства лісів і сіножатей, рік та озер ще чекають на своє розуміння і доцільне використання. Природа цієї землі може дати додінні умовини для розвитку лісового і гідровельного господарства. Все це однак буде можливе тільки тоді, коли Україна стане незалежною державою і коли український уряд зможе опікуватися заалежною всіма українськими землями.

I. Тесля

(За книжкою „Наша Батьківщина“)

— — —

ВІДЗНАКА ЮВІЛЕЙНОЇ ЗУСТРІЧІ

Відзнака Пластового Ювілейної Зустрічі, яку запроектував мистець Мирон Білінський зображену пластовою зілзянку — Тризуб, переплетену написами „Сорок'ярі років Українського Пласти“ і „1911-1956“ та чотирьома пластовими символами.

Ці пластові символи, що їх зображує дуб, калина, мухомор і громована лисавка, є рисунковим представленням пластового клича „Сильно, Красно, Обережно, Бистро“.

В Пласті прийнято, що листок чи галузка дуба символізують витривалість, стійкість і силу характеру пластиуга, що його повинен він виказати у своєму житті та його фізичну силу, що й повинен пластун плектати свою постійною дбайливістю про здоров'я, щоб могти бути корисним членом свого народу. Тому на відзначені відому ділінню розі під чотирьома листками дуба написано „Сильно“.

В горішньому лівому розі відзнаки є два листки і китичка ягідок калини, які вказують на те, що пластуни повинен дбати про красу і не тільки зовнішнього вияву, але красу душі, характеру та оточення. До освігнення цієї всесторонньої краси він мусить прямувати ціле життя,

МАНІТОБСЬКИМИ ДОРОГАМИ ПО — СВШАН · ЗІЛЛЯ

(Із щоденника пластунки)

Після нічкої серпневої громовиці і дощу з градом, ще „на-зорі” ви-рушило нас чотири з Кемп Мортон у Манітобі, де ми таборували, мані-тобським шляхом шукати відповід-ної „траси” для маршу наших юнаць.

На мані зайдли ми без труду місцевість „Ярослав”, зашаничений 5-ма цятками. По годинам маршу та їзди „на палець” дійшли ми вкінці до місця, де — згідно з мапою — по-винен бути Ярослав. Ізмію польовою дорогою і лійшовши до першої хатини, починаємо дискутувати над її стилем, український чи може якісь чужоземний. Дискусії так і не закінчили, бо побачили внизу від дороги низьку постать в сірачині. Мимоволі прийшов нам на думку. Дід Ох, так несподівано вирів він перед нами, наче із землі.

Дідуся підходить до нас і поздоровляє по англійськи. Але, ще за-кіни ми відповіли на привітання, він попередив: — Говоріть по нашому, бо я інакше не розумію! Почавши з ним розмову, з полегшеною перед-дужемо, що ми вже таки в Ярославі. Засипуємо дідуся градом питань: про село, про населення, пошту і т.

теж серед найтяжчих обставин. Під калиною на відзначці є напис „Кра-сно”.

В горішньому правому ріжку ма-люнка відзетаки є три муҳомори. Хоч муҳомори на тлі зеленої трави гло чи бронзовому тлі ліса виглядають прегарно і прямансливо, то в дійсності вони небезпечні і трійливі. Тому у нас муҳомор означає обережність пластиуни, якої вимагається від нього в слові й чині, са-вітві в найбільш „принадливих” вика-дах. На відзначці під муҳоморами написано: „Обережно”!

Воєшті в лівому долішньому ро-зі відзначаки є між хмарами громова ліскавка, яка пригадує пластову „присутність ума”, зарадність і швидкість дію, яка в небезпеці своїй чуїжі каже пластиунові дітям зі швидкістю ліскавки. Під ліскавкою є напис „Бистро”.

Всі ці символи взяті з природи, серед якої пластиун часто і радо пе-ребуває і саме в природі може він найкраще виробити свої пластові прикмети.

пл. сен. С. Гела

ін. Він розповідає нам про селян, про родинні звязки між мешканцями тієї чи іншої хати, що кожен робить і нарешті починає дивуватись, чому це все нас так цікавить. Пояснююмо, що Ярослав — це українська назва, що на Україні в теж місто Ярослав.

„На Україні? — підхоплює дідусь. — А ви знаєте, що це Україна?” І не даючи нам відповісти, говорить: „Ні, не знаєте! А я вам скажу, щоб ви і всі люди знали, щоб цілій світ зізнав, що Україна — країна Чорного Моря, країна на границі, і тому вона називається так. А Поляки таку

Під пам'ятником українських пionерів.

назву мають, бо вони на полі пра-цюють” і т. д.

Ми збентежені. Питаємося за церквою, „Е!” каже. — Питаємося, яка „Яка”? Та ж наша — слов'янська! Ми вже далі не розпитуємо. „Ідіть — каже дідуся — помоліться! Але широ моліться, бо тільки тоді Бог вислухає!” Дякуємо за інформації і відходимо. Дивлячись на нас в одностоях та на заплечниками, дідуся затирає руки, радіє і крічти-ча нами: „Ех, козаки, козаки!”

Пройшовши селом — скручуємо поза церквою на південні і знаходимо „пошту”. Це — маленька дерев'яна хатина, з городком навколо її обслажена кількома деревами. Живе там двое стареніх людей із дорослим сином. Спочатку вони ставляться до нас досить холодно (може тому, що ми в одностоях, з наплечниками і без ават), але по-вові розбалакуються. Просимо, щоб оштемплювали нам печаткою з над-писом „Ярослав” приготовані нами

і заадресовані до нас самих же і до наших знайомих листи. Після довгих розшукувів між старими листами і паперами дідуся знаходить печатку. Виконавши наше прохання, пояснює нам, що почає приходить до Ярослава тільки що два тижні, із загалом мало листів і що незабаром напевно зліквидують поштовий відділ в Ярославі.

Сонце скотилося вже з полуудня і ми починаємо відчувати голод і спрагу і мріємо тоді про свіже фармерське молоко, то про печений хлібець. А тим часом наші господи розговарилися: розповідають про свою рідну, про свою дочку в Торонті, виводять цілій свій родової діл. Розповідають, що як приїхали сюди перед 45 роками, то були тут тільки густі ліси, що довго-довго мусіли важко працювати, щоб їх вирубати, завести тут людські оселі.

Дивлячись на них, слухаючи їхньої розмови, дивуємося їхній силі і іхньому завзятті. На хвилину забуваємо, що це ми в Манітобі, в Канаді. І коли бабуя вийшла, щоб нас чимось погостити, ми уявили собі її мить — домашній хліб, молоко, але наші мрії геть розвіялись, коли бабуя принесла нам на підносі пляшки з Кока-Колею та крамничні тістечка. А вже здавалося нам, що ми дома, в Рідному Краю...

**

На другий день відвідали ми з усіма учасниками нашого табору 100-відсоткове українське село, хоч і не з українською назвою Поплерфілд. На вулицях зустріли ми наших селян таких іжоли, як на малюнках Еко, дітей, що бавилися в по-росі і ту саму гостинність, що дома. Тільки тут модерніші і ді-не-де прозучить англійська мова. В чи-тальні — Шевченко і Франко на стіні. Прикро враже тільки те, що під віроспівідним оглядом села поділеле.

Побувши між селянами оглянули ми пам'ятник українським пionерам, збудований КУК-ом 1951 року. Перед пам'ятником відфотографувалися. Коли фотографувалися, почула я дивний якийсь запах — запахло чимось таким рідним, аж в середині защеміло. Схились, зридаючи це дивне зінля, приглядаючись — це ж по-лин, оте наше „євшан-зілля”. Невисловлене почуття словникою мене та й радість, що, мандруючи да-лекими манітобськими дорогами, я знайшла далекий спогад України.

Л-ка, з „Х”

ВИГИБАЮЧІ ТВАРИНИ УКРАЇНИ

Хохуля (лат. назва: DESMANA MOSCHATA L.) — це доволі велика комахоїдна тварина (до комахоїдів належить і крот, з яким хохуля має багато спільних пристрій), довжина тіла якої сягає до 6 інчів (200 мм) з хвостом довгим на других 6 інчів (200 мм). Голова хохуля витягнена в довгий, рухливий хоботок. Задні кінцівки довші передніх, широкі, плоскі, з оболонкою між пальцями. Покріта густим, м'яким, бліскучим, буро-сірої закраски хутром, цінним у хутряному промислі. Її життя пов'язане із водою, і на сушу маєте не виходить. Живе в норах, її спосіб життя нічний, харчується різними водяними тваринами — комахами і їхніми личинками, м'якунами, п'явками тощо.

На Україні виступає тільки в сточиці ріки Дону, і там доволі рідко розповсюджена. Цінні її хутро спричинило до її загибелі так, що сьогодні підпадає повній охороні. Поза Україною — хохуля живе тільки на просторах між Доном і Волгою.

Бабак — степова тварина. Це доволі великий гризун (до 600 мм довжини тіла) з невеличким хвостом, пісково-жовтим забарвленням хутра, дещо темнішим на голові, із виступаючими темними оставими волосками на спині тіла. Життя бабаків тісно пов'язане з існуванням степів; зорянням степів — причиналося до того, що вони вигибають. Живуть стадами, по норах, замітних тим, що творять на поверхні земні горбиці відкопаної землі. У цих норах просипляють зиму і прободжуються, як топнеться сніг. Харчується степовою травою й перебувають завжди близько нори. Замітні вони ще й тим, що свистять.

200—300 літ назад бабаки населявали степову й лісостепову південно-Україну. Нині — заціліли вони тільки на невеличкіх просторах центральних степів Харківської області.

Дрохва — один з найбільших птахів України — пов'язана з життям у степу, де колись була його прікарасою. Вага дозрілого самця може досягати й 36-40 фунтів. Це її причина її важкого, невисокого полету. Голова дрохви велика, з коротким і широким дзьобом; шия товста, середньо довга; ноги сильні, доволі довгі, трипали. Барва тіла самця весною пестра, із комбінацією бурого, білого, чорного чи світло-сірого забарвлень. Барвистий хвіст — широкий, наче вахляр. По-

боках горла виступають у самця „уси”, що зникають наприкінці літа; тоді й забарвлення деяких частин тіла стає сірим. Самичка — дещо менша від самця. Харчується степовою травою, комахами, а то й пойдає жаби, ящірки чи дрібні мишли.

Колись дрохви доволі широко поширені по Україні — виступали їх на залишках степів Західної України, на степі „Пантанаха”, коло Тернополя; можна було там полювати на них ще й перед першою світовою

Бабак

війною. Але після війни — не залішилося там по них ні сліду. Зараз живуть в деяких місцях в Басарабії, рідко відлітаючи на півден. Живе стало теж і у степах Криму, де й перезимовує, рідко лиши, при більших снігах перелітає на південь, появляючись при південних берегах коло Судака чи Алушти. Живе на Поділлі, у південних частинах Херсонської і Дніпропетровської областей, зате в північних частинах тих же областей, як також в Полтавщині, Чернігівщині дуже рідко залишається на зиму. Живе осіло й перезимовує в східному Приазов'ї.

Лось — це типовий мешканець південних лісів і болот, де колись був паном широких просторів як у західному, так і в східному Поліссі. Нині — виступає лише в деяких місцях над Прип'яттю.

До карпатських і південних лісів обмежене перебування рися, поголов'я якого є доволі мале. Рідкий є також і дикий кіт.

Дреж.

ЛІТАКОМ У ПОПЕРЕК АМЕРИКИ

День перед виїздом дістаю телевізор з бюро летунської лінії. Питають, чи таки напевно лечу. Лечу — напевно!

А наступного вечора автобусом виїжджаю на летовище. Зголосивши при столиці моєї лінії — важу ї на даю свою валізу. Залишається ще кільканадцять хвилин часу, тому виходжу на обсерваторійну вежу.

Летовище яскраво освітлене різниколірними світлами. Рух великий. Раз-у-раз підлімаються, то приземлюються літаки. Повітря дріжить від реву моторів. Аж дивно стає, що такі важкі літаки можуть знятись угору. Вкінці голосником заповідається: „Лет 24 готовий при брамі ч. 9“. Це мій лет. Сходжу уніз.

Східцями-рампою входжу до літака. При вході паничка-стюардеса вітає чимою пасажирів і перевіряє квитки. Сідаю в одні з вигідних фотелів і розглядаюсь навколо. Літак великий, типу тзв. „супер-констіляція“ на 76 пасажирів і 5 осіб залиги (два пілоти, механік і дві стюардеси). Фотелі глибокі, з опертями, що відхиляються взад, так що можна в них вигідно спати. На півничках поєднані подушки й копци для вигоди пасажирів. Є й кухня із дві умивальні.

Зпереду, над дверима до кабіни пілотів забліснув напис: „Не кути. Прошу запиняти пояси при сидженнях“. Один за одним оживяє чотири велетенські мотори і літак посувався на місце старту. На старті пілот пробує мотори, пускаючи їх на поинту пару, а далі відкриває гальми і літак усе швидше котиться поміж двома рядами білих світл. Дивлячись крізь вікно спостерігаю, що світла обабіч літака несподівано тікають униз — ми вже у повітрі. Ще мить — мотори починають спокійніше гудіти — і літак плавше у повітрі позаду освітленим містом на схід. Вулиці в долині, це тоненькі світляні нитки — видно лише ряд ліхтарів авт, що ними котяться.

Стюардеси розносять вечерю. За вечерию не треба платити окремо — дістають її всі пасажирі. Маємо печені, картоплю, ярину, булочку з маслом, — а на десер тісточка якава або чай — що хто бажає. Здається — ще ніколи так не смакувала!

Літак вилетів понад хмари і купається у сійні місяця. У долині — море хмар. Якось воно дивно — ми все звикли бачити хмари угорі, аж вони під нами. Біленький, з легким рожевим відтінком від місячного сійна виглядають немов щось з казки! Легесенський шум моторів приколисує до сну. Примикаю очі й починаю mrяти...

Зі сну будить мене голос пілота, який заявляє через голосник, що перелітаємо понад столицею Америки — Вашингтоном. Унизу яскраво освітлене місто, симетрично побудоване, виглядає згори як якісь симедьювічні замок. Створадес заявляє, що Вашингтон представляє згори найкрасивіший вид у цілій Америці.

Летимо далі. Небо на сході починає все більше й більше яснішати. Вікні з-за обрію викочуються червоне сонце і своїм промінням озочочує небо. На землі під нами ще його кілька хвилин не буде видно, тому земля виглядає ще темною й понурою.

Летимо здовж узбережжя. Ліворуч видно в долині невеликі ліски і зелені поля, праворуч — Атлантичний Океан. Де-не-де окремі крабілі.

Наближаємося до Нью Йорку. Літак робить широкий круг понад містом. Маєстатичні хмародери виглядають немов лицарі на сторожі.

Створадес перевіряє, чи всі рятункові поясні позаплановані. Все нижче спускається літак. Земля біжить угору — нам зазустріч. Вже видно летовище — його силні лімина кидають угору яскраве світло, хоча все лене. Ще мить — легеньке потрясення — і літак уже котиться по землі в напрямі головною-го будинку.

Вінчільве „Ло побачення” створадес ласком і сходжу з літака на східці.

У долині при східцях жде на мене мій друг Юлко. Широ тиску його ліцензію. Відбираємо мою валізу і їдемо у місто.

Інстек, ЧМ.

—0—

З ПЛАСТОВОГО ГУМОРУ

Бунчужний до бувалої табору: Сьогодні робимо алярм о четвертій годині. Якщо буде дощ, то робимо його о третій.

(ІКС)

Інструктор: Зробити вогонь з допомогою тертя двох кусинк дерев'я е дуже легко.

Юнак: Безумно, безумно, друже інструкторе. Це вдається особливо як тоді, коли один з них кусинок дерев'я є сірникою.

(ІКС)

Зрідка українським рибалкам потрапляє у сіті риба, подібна до величного в'юна. Наче вуж звивається вона між інших риб, а коли опиниться на землі — довго лишається живою і плаває.

Це — вугор, який зустрічається в ріках і озерах Волині, іноді — в Дніпрі. І в Прибалтиці вугрі — не диво, і належать вони до промислового риби.

Вугор — риба прісноводна. Нереститься вона біля берегів Америки. Таємниця розмножування вугрів стала відома вченим всього років 35 тому.

У наших ріках та озерах знаходили тільки доросліх вугрів. Нікто не доводилося бачити ікру або маленьків. Навесні молоді вугрі величими гуртами запливали з морів в ріки і підіймалися у верхів'я. Заливали вони до маленьких ручай, озер, а іноді перебираються до окремих водоймищ по суші, повзучи у росині траві. Були випадки, коли вугрі зализали називати у водопровідні труби.

Про їх винятковий орієнтаційний зміс співчіт такий дослід: риби відносили за кілометр від водоймища, і вони безпомилково повзли у бік води найкоротшим шляхом.

Проживши кілька років у прісній воді, вугрі починають зворотну мандрівку до гирла ріки і зникають у морських глибинах. Ще з першій половини минулого століття вченим були відомі маленькі, сплющені з боків, прозорі риби біля берегів Америки, які дістали назву лаптацефалів. З часом таких рибок, трохи більших розміром, знайшли в різних частинах Атлантичного океану між Америкою і Європою. У Мексиканській протоці іноді виносило течією з глибини дорослих вугрів, які відрізнялися від тих, що живуть у ріках, дуже темним кольором і надзвичайно великими очима. Там же виловлювали маленьких лаптацефалів. Тоді виникло припущення, що річкові европейські вугрі відкладають ікру у глибинах океану. Дальші дослідження підтвердили цю думку. Науці став відомий один з

найцікавіших фактів міграції риб.

Залишивши ріки, дорослі вугрі зазнають у морській воді певних перетворень, з'яззаних з пристосуванням до глибоководного життя, і мандрують за 7-8 тисяч кілометрів із Середземного, Балтійського морів до Бермудських і Богамських островів. Там на великих глибинах Саргасового моря відкладають вони ікру і гинуть. Прозорі личинки за течією Гольфстрому пливуть до берегів Європи. Їх подорож триває три роки, поки молоді вугрі з'являються в дельтах українських рік. Проживши тут 8-12 років, вугрі вишувають у свою останню далеку мандрівку. Риби мандрують у найтеплішу зону океану — завдяки винятковій чутливості, посувуючись у напрямі підвищення температури.

В. Пархоменко
(„Україна”)

—0—

У ПАМЯТЬ ГЕН. ЧУПРИНКИ

В другу неділю березня юнаки Куреня ім. Святослава Завойовника у Вінниці в рамках окремих святочних сходин відзначили пам'ять ген. Тараса Чупринки, командира УПА, кол. пластуни, члена куреня УСП „Чорноморці”. З тієї нагоди юнаки видали теж цікаву змістом і багато ілюстровану стінну газетку.

СТАНІЦЯ В ДІТРОЇТИ ПЕРЕВЕЛА ЗБІРКУ НА МУЗЕЙ ЕМІГРАЦІЇ

В дніях 22-24 березня ц. р. пластуни і пластуни Пластової Станіці в Дітроїті допомогли Відділові УККА в Гемтрекму перевести збірку грошей на Музей Еміграції. Збірка дала у висліді ок. 400 доларів.

З ДІЛЛЬНОСТИ 10-ОГО КУРЕНЯ ЮНАЧОК У ДІТРОЇТИ

На протязі місяця березня по всіх Гуртках Куреня велися гутірки присвячені Тарасові Шевченкові і командрів УПА Тарасові Чуприні. Юначки зазнайомилися з творчістю Шевченка і з літературою про сл. п. комandanта УПА!

3 ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

ПЛАСТОВА СТАНІЦЯ ВІННІПЕГ ШЕВЧЕНКОВІ

Березень — Шевченковий місяць відзначила Пластова Станіця у Вінніпегу участю в Службі Божій і святочними сходинами в неділю для 10 березня. Крім того на протязі цілого місяця відбувалися на сходинах роїв і гуртків гуттерки про творчість і життя Тараса Шевченка і пластова молодь ознайомлювалася з його мальонками та вивчала його вірші. У новацьких гніздах відбулися спеціальні змагання за першість у декламуванні віршів Шевченка. У змаганнях брали участь кілька десятка новаків і новачок і найкращі з них дійшли до фінальних змагань у дні 30 березня. Переможці одержали спеціальні пам'яткові посвідки. Змагання виявили, що між молоддю є багато добрих декламаторів.

СТОРІЧЧЯ ФРАНКА ВІДЗНАЧЕНО ЗМAGАННЯМ В ЧИТАННІ ІОГО ТОВРІВ

15 лютого ц. р. закінчено проголошені в травні м. р. в соті роковинні від народження І. Франка, змагання юнацтва Вінніпегу в читанні його творів. Підсумки змагань дали дуже задовільні висліди, а кілька десятків назив віршів, поем, оповідань, повістей і драматичних творів І. Франка доказує, що п. молодь виявила багато зацікавлення й доложила немало зусиль, щоб пізнати велич і багату духову спадщину Великого Каменяра. На окремих сходинах цілої Станіці в при-

явності старшини й п. виховників відмічено 3-ох перших юнаків і юнчиків, що прочитали найбільшу скількість творів, а п. юн. Оксана Башук з гурту „Чорнобривці”, що з усіх могла похвалитися найкращими осагами, нагороджено гарно оправленим і відповідно підписанним томом творів І. Франка.

ДІТРОЙТСЬКІ ПЛАСТУНИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ЮГОСЛАВІ

Представники Пластової Станіці в Дітреїті вітали разом з представниками інших українських установ організацій Пресос, кир Гавриїла Букатка, єпископа українських католиків у Югославії. Після цієї надії представники станіці передали через Владику свою грошеву пощертву для потребуючої української молоді в Югославії.

3 НОВИХ ВИДАНЬ

Оксана Лятуринська, КНЯЖКА ЕМАЛЬ. Об'єднання Українських Населенників „Слово“. Нью Йорк — Торонто, 1955. 80, стор. 196.

Збірне видання поезій Оксани Лятуринської, однієї з найвидатніших українських поеток, що перебуває і працює сьогодні у Міннеаполісі, ЗДА. Поезії Лятуринської присвячені здебільшого постатям й образам з української історії і лицарської славі і величині України і тому з цею збрізкою поезій повинні ознахомитися наші пластуни, зокрема пластунки.

ПЛАСТОВЕ ПІДПРИЄМСТВО МОЛОДЕ ЖИТТЯ

УПРАВА ПЛ. КРАМНИЦІ В НЮ ЙОРКУ

Пригадуємо всім зainteresованим, що:

1. Однострої треба замовляти три місяці наперед, вплачуючи щонайменше 50% вартості.
2. Замовлення без зачету неважне.
3. Замовленний товар висилаемо лише за попередньою заплатою, або за післяплатою.
4. Приймаємо замовлення на курінні й інші відзнаки. Час виконання до двох місяців.
5. Приймаємо замовлення на довгі штани.
6. Маємо на складі грамофонові платівки з награними пластовими піснями. Ціна \$0.75.
7. Наши найновіші вироби:
 - а) Гуртові пояси, зеленкові краски з пластовою лілейкою — ціна \$1.90.
 - б) Спортивні сорочкини „Т“ — три величини (мала, середня, велика) з пластовою лілейкою — ціна \$1.25.
 - 8. Велика знижка цін на мішки до спання — домагайтесь цінників.

Замовлення і листи слати на адресу:

„МОЛОДЕ ЖИТТЯ“, INC., 306 E. 9th STREET, NEW YORK 3, N.Y., U.S.A.

ВІСТИ З КВАТИРИ НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА. Ч. 1 (4), Лютій 1957. Стор. 12 (Шанір).

В цьому числі поданий уривок із листа Основника Пласти, як теж промова Начальника Пластуна Сірого Лева, виголошена на Крайовому Пластовому З'їзді в Торонто в дні 23 грудня 1956 р.

ЛИСТИ ДРУЖНЬОГО ЗВ'ЯЗКУ. Бюлетень 1-го Куреня УПС ім. Степана Тисоцького. Боялдо, ЗДА, Ч. 4 (33) — 1 (34). Січень 1957. Стор. 29 (Шанір).

В числі між іншими матеріалами статті Шерна про „Життя в Пласти“, спомин ДРОТ-а про бл. п. Степана Тисоцького п. н. „Одні з перших“, сногай Тимона Білоостоцького п. н. „Мой устрій“ з ДРОТ-ом“, посмертні згадки, рецензії та ін.

ВОГОНЬ ОРЛНОГО РАДИ. 14-ий Круг Братьків і Сестричок. Стор. 32 + 5 л. ілюстрацій і 15-ий Круг Братьків і Сестричок. Стор. 32, Ню Йорк — Торонто (Шанір).

Неперіодичні збірники добре підібраних ілюстрованих виховних матеріалів, призначених для праці з новаками.

ПЛАСТОВИЙ ЛІСТОК. Видає Крайова Пластова Старшина в ЗДА. Ню Йорк — Дітреїт, Ч. 1 (56) за січень-квітень 1957. Стор. 24 (Шанір).

В цьому числі подані комунікати Організаційної Комісії Ювілейної Зустрічі у справах звязанних із Зустріччю, як теж обійтися КПС ЗДА в організаційних і господарських справах. В „Наших напрямках“ з'ясовано справу ставлення Пласти і пласти до інших молодіжних організацій.

ПЛАСТОВИЙ ВІСНИК. Офіційний бюллетень Крайового Пластового Проводу в Канаді. Ч. 1 (38). Торонто дні 15 квітня 1957. Стор. 12 (Шанір).

В числі подане звідомлення з III-ого Крайового Пластового З'їзду в Канаді, як теж резолюції цього з'їзду.

ВІСТИ З СТАНІЦІ. Бюллетень Пластової Станіці в Дітреїті. Ч. 2 (5) за 7 квітня 1957. Стор. 5. (Шанір).

В числі багато матеріалів про діяльність і працю дітреїтських гніzd і куренів.

„Molode Zytta“, Journal for Ukrainian Youth
Видає „Молоде Життя“, зареєстрована корпорація у ЗДА

Published by „Molode Zytta“, Inc.
New York, N. Y., USA.
Редактор Колегія

Загальна Редакція й Адміністрація пл. сен.
Богдан Кравцов
306 E. 9-th Street
New York 3, N. Y., USA.

Ціна 0.20 дол. Річна передплата (за 10 чисел, крім вакацій) 2.— дол.

Друкарня „Дніпро“, 77 Іст Ст. Маркес Пл.,
Нью Йорк.